

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПОТОКИ НА СВІТОВОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У даній статті розглянуто інвестиційні потоки на світовому фондовому ринку. Визначено основні напрями, за якими проводиться дослідження обсягів і структури інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку.

В данной статье рассмотрены инвестиционные потоки на мировом фондовом рынке. Определены основные направления, по которым проводится исследование объемов и структуры инвестиционных потоков на мировом фондовом рынке.

This article describes the investment flows in the global stock market. The main areas, in which research is conducted and the structure of investment flows in the global stock market.

Ключові слова: світовий фондовий ринок, інвестиційні потоки, первинна, вторинна емісія цінних паперів.

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується зростанням ролі та значенням світового фондового ринку. Наслідком світових інтеграційних процесів, розвитком інформаційних технологій та конкуренцією між фондовими ринками світу за минуле десятиріччя є глобальні зміни, що спостерігаються і з основними показниками функціонування світового фондового ринку. Суттєво збільшилися річні обсяги капіталізації і обсяги торгів на світовому фондовому ринку та обсяги інвестиційних потоків.

Відповідно виникає необхідність у дослідженні обсягів та структури інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку для виявлення основних закономірностей розвитку.

Значний внесок у теорію і практику дослідження функціонування світового фондового ринку зробили відомі вчені: Н.І.Берзон, Т.Б.Берднікова, Э.Бредли, В.А.Галанов, Л.Дж.Гітман, М.Д.Джонк, О.М.Мозговий, Б.Б.Рубцов, Р.Тьюлз. Дослідження сутності інвестицій та інвестиційних потоків на фондовому ринку проводили наступні вчені: Ю.Я.Кравченко, Б.Т.Кузнецов, У.Ф.Шарп. Більш детального дослідження потребують обсяги та структура інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку у сучасних умовах.

Метою написання даної статті є обґрунтування інвестиційних потоків і дослідження їх обсягу та структури на світовому фондовому ринку за сучасних ринкових відносин.

Однією з основних ознак розвитку світового фондового ринку на сучасному етапі можна вважати рух капіталу у формі інвестиційних потоків.

Інвестиційні потоки (англ. investment flows) – це залучення капіталу новими або існуючими компаніями (емітентами) на світовому фондовому ринку шляхом первинної та вторинної емісії цінних паперів. Інвестиційні потоки характеризують агрегований обсяг грошей, що залучені на первинному фондовому ринку через пропозицію акцій за період, що аналізується [2]. Під первинним фондовим ринком розуміють ринок первинних і вторинних емісій (випусків) цінних паперів, на якому відбувається їх початкове розміщення між інвесторами. При цьому емітент гарантує інвесторам певні права на майно та/або дохід від нього, отримуючи

натомість кошти для інвестицій [1].

Грунтовне дослідження обсягів та структури інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку необхідно проводити за наступними основними напрямками:

1. Проведення аналізу динаміки інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку.

2. Обґрунтування динаміки обсягів інвестиційних потоків на фондових ринках Американського, Європейсько-Африканського та Азійсько-Тихоокеанського регіонів.

3. Аналіз динаміки інвестиційних потоків на розвинутих та фондових ринках країн, що розвиваються.

4. Проведення аналізу структури інвестиційних потоків (первинна, вторинна емісія цінних паперів).

З метою виявлення основних тенденцій та закономірностей розвитку, необхідно провести аналіз динаміки інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку та фондових ринках Американського, Європейсько-Африканського та Азійсько-Тихоокеанського регіонів за 2002-2011 роки (рис. 1).

Аналіз динаміки інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку за 2002-2011 роки показав, що загальний обсяг інвестиційних потоків збільшився з 2002 року до 2011 року на 428,8 млрд. дол., або на 163,7%. Максимального значення інвестиційні потоки на світовому фондовому ринку набули у 2009 р. – 1054,2 млрд. дол.

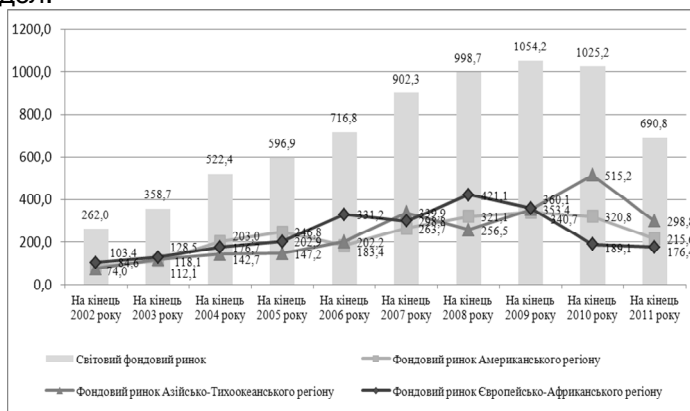

Рис. 1. Динаміка інвестиційних потоків на фондових ринках за 2002-2011 роки, млрд. дол.*

*Побудовано автором на основі джерел [3;4;5]

Необхідно звернути увагу на таку тенденцію: якщо показники розвитку світового фондового ринку зменшуються у 2008-2009 роках внаслідок фінансово-економічної кризи, обсяг інвестиційних потоків у 2008 році збільшився на 10,7% відносно 2007 року, а у 2009 році – на 6,6% відносно 2008 року. Спад обсягу інвестиційних потоків спостерігав у 2010 році і становив 2,8% відносно 2009 року, а значне його зменшення відбулося у 2011 році – 32,6% відносно 2010 року.

В останні роки спостерігається тенденція переважання обсягів інвестиційних потоків на фондовому ринку Азійсько-Тихоокеанського регіону та їх зменшення на фондових ринках Американського й Європейсько-Африканського регіонів.

Питома вага обсягів інвестиційних потоків на фондовому ринку Азійсько-Тихоокеанського регіону на кінець 2002 року у загальному обсязі інвестиційних потоків світового фондового ринку склала 28,0% (74,0 млрд. дол.), Європейсько-Африканського – 40,0% (103,4 млрд. дол.), Американського – 32,0% (84,6 млрд. дол.). На кінець 2008 року ці показники розподілились так: Азійсько-Тихоокеанський регіон – 26,0% (256,5 млрд. дол.), Європейсько-Африканський – 42,0% (421,1 млрд. дол.), Американський – 32,0% (321,1 млрд. дол.).

У 2010 році різко збільшилась питома вага обсягів інвестиційних потоків на фондовому ринку Азійсько-Тихоокеанського регіону в загальному обсязі інвестиційних потоків світового фондового ринку – 50,0% (515,2 млрд. дол.), а в інших регіонах вона зменшилась: Європейсько-Африканський – 19,0% (189,1 млрд. дол.), Американський регіон – 31,0% (320,8 млрд. дол.). На кінець 2011 року показники розподілились більш рівномірно: Азійсько-Тихоокеанський регіон – 43,25% (298,8 млрд. дол.), Американський регіон – 31,2% (215,6 млрд. дол.), Європейсько-Африканський – 25,5% (176,4 млрд. дол.).

Зменшення обсягу інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку у 2010–2011 роках стало наслідком негативних явищ посткризового періоду. Для підтвердження даного висновку аналіз обсягу інвестиційних потоків на фондових ринках країн необхідно проводити також залежно від їх розвитку.

Зроблений нами аналіз (рис. 2) вказує на загальне переважання обсягів інвестиційних потоків на фондових ринках розвинутих країн, що свідчить про суттєвий дисбаланс у розмірах залученого капіталу між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються.

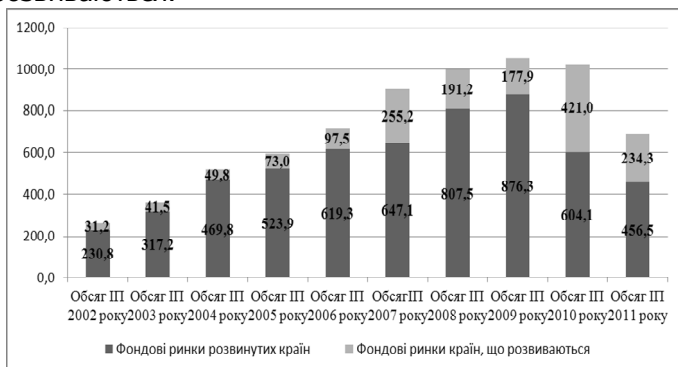
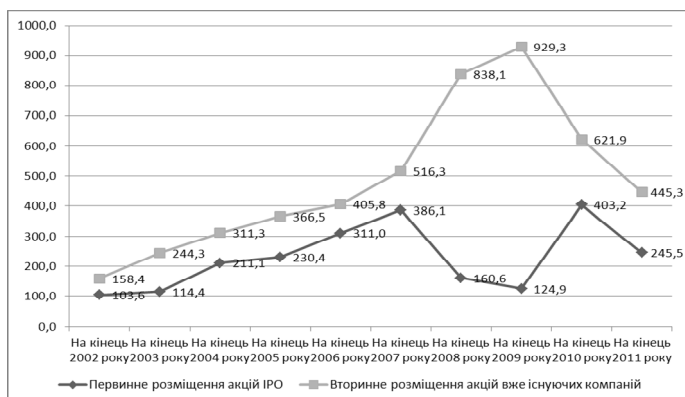

Рис. 2. Динаміка інвестиційних потоків на фондових ринках розвинутих країн та країн, що розвиваються, за 2002–2011 роки, млрд. дол.*

*Побудовано автором на основі джерел [5; 6]

Останнім напрямом дослідження інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку є аналіз інвестиційних потоків за способом залучення капіталу на світовому фондовому ринку. Існують два шляхи: 1) первинне розміщення акцій новостворених компаній через IPO (англ. Initial Public Offering,); 2) вторинна емісія цінних паперів вже існуючих компаній. Загальна динаміка структури інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку зображена на рис. 3.

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Рис. 3. Динаміка структури інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку за 2002-2011 роки, млрд. дол.*

*Побудовано автором на основі джерел [3; 4; 5]

Необхідно звернути увагу на тенденцію збільшення частки інвестиційних потоків на фондових ринках країн, що розвиваються, за 2007-2011 роки. Так, у 2002 році обсяги інвестиційних потоків розвинутих країн склали 88,1% від загального обсягу інвестиційних потоків світового фондового ринку, відповідно обсяги інвестиційних потоків на фондових ринках країн, що розвиваються, склали лише 11,9%. У 2010 році ситуація була такою: розвинуті країни – 58,9%, країни, що розвиваються, – 41,1%. У 2011 році обсяги інвестиційних потоків розвинутих країн склали 66,1%, країн, що розвиваються, – 33,9%.

Завдяки проведеному аналізу інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку за 2002-2011 роки визначено, що у структурі інвестиційних потоків переважають обсяги інвестицій, залучені шляхом вторинного розміщення акцій вже існуючих компаній.

Так, аналіз показав, що обсяги інвестицій, які залучені новоствореними компаніями через первинне розміщення акцій (IPO) з 2002 року по 2011 рік збільшилися на 141,9 млрд. дол. або на 136,9%. Другий шлях виявився більш ефективним: обсяги залучених інвестицій зросли на 286,9 млрд. дол., або на 181,1%.

У структурі інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку необхідно розглянути тенденцію, що склалася у 2007-2010 роках (період фінансово-економічної кризи). У даний період обсяги інвестицій, що залучені вже існуючими компаніями шляхом вторинного розміщення акцій значно збільшуються, а залучені через первинне розміщення акцій – значно зменшилися. Адже зменшення IPO було викликане загальним зменшенням кількості нових компаній, які виходили на світовий фондовий ринок з пропозицією своїх цінних паперів. Також у період кризи компанії, що вже пройшли лістинг на фондових ринках проводили вторинну емісію цінних паперів з наміром додаткового залучення інвестицій для запобігання наслідків фінансово-економічної кризи.

Отже, обсяги інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку що залучені шляхом первинного розміщення акцій новостворених компаній та шляхом

вторинної емісії цінних паперів вже існуючих компаній, за останні десятиліття збільшилися на 428,8 млрд. дол. Збільшується питома вага інвестиційних потоків на фондовому ринку Азійсько-Тихоокеанського регіону в загальному обсягу інвестиційних потоків світового фондового ринку. Також був виявлений суттєвий дисбаланс у обсягах інвестиційних потоків між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються. У структурі інвестиційних потоків на світовому фондовому ринку переважають обсяги інвестицій, залучені шляхом вторинного розміщення акцій вже існуючих компаній.

Список використаних джерел:

1. Кравченко Ю.Я. Фондовый рынок [текст] : учебное пособие для студентов экономических вузов / Ю.Я. Кравченко– К. : Дакор, КНТ, 2008. - 733 с.
2. The World Federation of Exchanges. Statistics Definitions. Investment flows / [Electronic Resource]. Mode of access : URL : <http://www.world-exchanges.org/statistics/statistics-definitions>
3. The World Federation of Exchanges. Focus 2011 Aftermath / [Electronic Resource]. Mode of access : URL : http://www.world-exchanges.org/files/focus/pdf/focus_january%202012.pdf
4. The World Federation of Exchanges. Annual Statistics / [Electronic Resource]. Mode of access : URL : <http://www.world-exchanges.org/statistics/annual>
5. The World Federation of Exchanges. Annual Statistics. 2002-2011 Investment flows / [Electronic Resource]. Mode of access : URL : <http://www.world-exchanges.org/statistics/annual/2011/equity-markets/investment-flows-number-new-companies-and-new-capital-raised-s>
6. The World Federation of Exchanges. Annual Statistics Reports. Investment flows - Number of new companies and new capital raised by shares[Electronic Resource]. Mode of access : URL : <http://www.world-exchanges.org/statistics/investment-flows-number-new-companies-and-new-capital-raised-shares>